

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Цивільна безпека
Тривалість викладання	Осінній семестр
Заняття:	1 семестр (2 чверть)
Лекції	4 години на тиждень
Практичні	1 година на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7475¬ifyeditingon=1>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: Microsoft Teams, електронна пошта.

Інформація про викладачів:

	Столбченко Олена володимирівна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки
	Сторінка кафедри ОПЦБ: https://aop.nmu.org.ua/ua/.v
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/t/stolbchenko
	E-mail: Stolbchenko.o.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Курс «Вступ до спеціальності» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про сутність, структуру та завдання професійної діяльності у сфері цивільної безпеки. У процесі навчання студенти ознайомлюються з історією становлення та розвитку системи цивільного захисту, нормативно-правовою базою та організаційною структурою органів управління у сфері безпеки, а також із сучасними викликами, загрозами та ризиками, що постають перед суспільством. Особлива увага приділяється питанням ідентифікації небезпек, оцінки ризиків, планування заходів реагування та комунікації в умовах надзвичайних ситуацій, а також формуванню культури безпеки, професійної етики та стандартів поведінки фахівця.

Курс сприяє розвитку критичного мислення, навичок аналізу та оцінки небезпек, формуванню готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій, а також інтеграції теоретичних знань із практичними аспектами майбутньої професійної діяльності.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - формування умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання курсу:

- Формування уявлення про професійні обов'язки, компетенції та етичні принципи фахівця з цивільної безпеки.
- Ознайомлення з органами державного управління у сфері цивільної безпеки, їх функціями та взаємодією.
- Вивчення типів надзвичайних ситуацій, причин їх виникнення та способів реагування.
- Опанування основ планування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
- Розгляд сучасних технологій, засобів та методів забезпечення безпеки населення і територій.
- Формування навичок оцінки ризиків, прийняття рішень у кризових ситуаціях та організації дій у надзвичайних умовах.
- Розвиток комунікативних навичок, здатності до командної роботи та відповідального ставлення до професійної діяльності.

3. Результати навчання:

– Аналізувати та пояснювати вплив небезпечних і шкідливих чинників техногенного та природного походження на людину, виробничі об'єкти й довкілля; уміння ідентифікувати джерела ризику та прогнозувати можливі наслідки надзвичайних ситуацій.

– Застосовувати теорії цивільного захисту та природничо-математичні знання для розробки й обґрунтування заходів безпеки населення й територій; демонструвати відповідальність за особисту й колективну безпеку в умовах надзвичайних ситуацій.

Дисциплінарні результати навчання сформовано на основі ПРН освітньо-професійній програмі «Цивільна безпека» першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти (РН6).

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	60
Вступ. Місце та завдання здобувача освіти у загальній системі навчання в університеті. Цілі сталого розвитку. Тема 1 Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
Тема 2 Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	
Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	
Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС.	
Тема 8. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів.	
<i>Тестова робота за темами 1 - 8</i>	60
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	40
Практична робота 1 Опрацювання закону України «Про охорону праці».	
<i>Звіт з роботи № 1 та захист практичної роботи.</i>	8
Практична робота 2 Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру.	
<i>Звіт з роботи № 2 та захист практичної роботи.</i>	8
Практична робота 3 Порядок надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах.	
<i>Звіт з роботи № 3 та захист практичної роботи.</i>	8
Практична робота 4 Надання першої допомоги потерпілим	
<i>Звіт з роботи № 4 та захист практичної роботи.</i>	8
Практична робота 5 Методи та засоби захисту цивільного населення в умовах надзвичайних ситуацій.	
<i>Звіт з роботи № 4 та захист практичної роботи.</i>	8
Загальна кількість	100

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: комп'ютерне та мультимедійне обладнання кафедри охорони праці та цивільної безпеки.

Програмне забезпечення: MS Office 365, у тому числі активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one), використання дистанційної платформи Moodle (<https://do.nmu.org.ua/>).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП». Ліквідація академічною заборгованістю проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає тестові та практичні запитання.

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП». Ліквідація академічною заборгованістю проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає тестові та практичні запитання.

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі тестової контрольної роботи. Загалом за роботу отримується максимум 60 балів, тобто 60% від оцінки за дисципліну.

Практичні роботи (5 робіт – у вигляді індивідуального завдання з кожної, розподіл % див. в таблиці розділу 4) виконуються у письмовому вигляді (звіт з кожної роботи оцінюється в межах балів, представлених в таблиці розділу 4, загалом практичні роботи враховуються як 40% (максимум 40 балів). Практичні роботи захищаються у вигляді опитування за звітом. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується максимум 40 балів.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:
Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
--------------------	-------------------	-------

60	40	100
----	----	------------

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться підсумкове оцінювання.

Екзамен проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **35 тестових завдань** з чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 35 балів**) та **3 завдань** з практичної частини, кожне з яких оцінюється максимум у 20 балів (**разом 60 балів**), причому:

- 20 балів – відповідність еталону;
- 15-19 балів – відповідність еталону з незначними помилками;
- 10-14 балів – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 6-9 бали – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 1-5 бал – фрагментарні результати у відповідності до теми запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за тестові завдання та завдання з практичної частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується "Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" (<https://cutt.ly/IBesJEc>).

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на корпоративну е-пошту НТУ «ДП» або в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

Ліквідація академічної заборгованості з навчальної дисципліни відбувається відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Regulations_on_evaluation_of_educational_results.pdf

Повторне складання підсумкового контролю з дисципліни, коли студент отримав оцінку «незадовільно» (нижче 60-ти балів), допускається не більше двох разів. Спроби студента виправити оцінку й не допустити академічної заборгованості обмежуються терміном в один місяць після закінчення екзаменаційної сесії.

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації Навчально-наукового інституту природокористування.

7.6. Визнання результатів неформальної освіти. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, регулює «Положення про визнання в НТУ «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/eoюд>.

7. Рекомендовані джерела інформації

1. Березуцький В.В. Ризики та безпека населення в умовах потенційної загрози [Електронний ресурс] : навч. посібник / Березуцький В.В., Сукач С.В. ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 225 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/1a84eb67-96ee-4110-9bbf-557db4b22035/content>
2. Полукаров Ю. О., Праховнік Н. А., Землянська О. В. Охорона праці та цивільний захист. Навчальний посібник. Київ, 2023. 306 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/4852f1c4-3356-4486-bc3c-03224fafa9e1/content>
3. Столбченко О. В., Cheberiachko I. M., Yurchenko A. A., Luts I. O. Defining the level of human comfort in the office environment by thermal factor / Науковий

вісник. – 2022. – № 1. – С. 69–75. – DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2022-1/069>

4. Столбченко О. В., Дерюгін О. В., Негрій Т. О., Боровицький О. М., Архірей М. М. Оцінка індексу професійного ризику вальника лісу / Екологічна безпека та природокористування. – 2023. – № 3 (47). – С. 59–74. – DOI: <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2023.3.59-74>

5. Столбченко О. В., Дерюгін О. В., Лябах Д. А., Чеберячко Л. М. Обґрунтування ключових чинників щодо застосування перспективного екологічного транспорту в системі міських пасажирських перевезень / Вісник Приазовського державного технічного університету: зб. наук. праць. Серія: Технічні науки. – Дніпро: ДВНЗ «Приазов. держ. техн. ун-т», 2024. – Вип. 48. – С. 120–133. – DOI: <https://doi.org/10.31498/2225-6733.48.2024>

6. Столбченко О. В., Сокурєнко С. А., Чеберячко С. І., Пищикова О. В. Аналіз рівня переживання стресу працівниками гірничо-металургійних підприємств / Проблеми охорони праці в Україні. – 2025. – Т. 41, № 1–2. – С. 52–59. – DOI: <https://doi.org/10.36804/nndipbor.41-1-2.2025.52-59> (doi.org in Bing)

7. Столбченко О. В., Савельєв Д. В. Формування пилогазової хмари під час проведення підривних робіт у тупиковій виробці / Електротехнічні та інформаційні системи. – 2025. – № 107. – С. 151–159. – DOI: <https://doi.org/10.32782/EIS/2025-107>

Методичне забезпечення

1. Вступ до спеціальності [Електронний ресурс]: Методичні рекомендації до практичної роботи «Опрацювання закону України «Про охорону праці» для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» спеціальності 263 Цивільна безпека/ В.І. Голінько, С.І. Чеберячко, І.А. Лісовицька, О.В. Столбченко Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка»- Д.: НТУ «ДП», 2023.-19 с.

2. Вступ до спеціальності [Електронний ресурс]: Методичні рекомендації до практичної роботи «Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру» для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» спеціальності 263 Цивільна безпека/ І.А. Лісовицька, О.А. Муха, О.В. Столбченко Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка»- Д.: НТУ «ДП», 2023.-19 с.

3. Вступ до спеціальності [Електронний ресурс]: Методичні рекомендації до практичної роботи «Вивчення ручних вогнегасників» для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» спеціальності 263 Цивільна безпека/ С.І. Чеберячко, О.О. Яворська, М.Ю. Іконніков, О.В. Столбченко Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка»- Д.: НТУ «ДП», 2023.-21 с.

4. Вступ до спеціальності [Електронний ресурс]: Методичні рекомендації до самостійної роботи і практичних занять «Порядок надання домедичної

допомоги особам при невідкладних станах» для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» спеціальності 263 Цивільна безпека / І.А. Лісовицька, Ю.І. Чеберячко, О.В. Столбченко Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка»- Д.: НТУ «ДП», 2023.-34 с.

5. Вступ до спеціальності [Електронний ресурс]: Методичні рекомендації до практичної роботи та самостійної роботи «Методи та засоби захисту цивільного населення в умовах надзвичайних ситуацій» для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» спеціальності 263 Цивільна безпека/ В.І. Голінько, Д.І. Радчук, С.І. Чеберячко, О.В. Столбченко Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка»- Д.: НТУ «ДП», 2023.-60 с.

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України. [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Закон України «Про охорону праці». [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

4. Закон України "Про колективні договори і угоди" [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>

5. Кодекс законів про працю України. [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10#Text>

7. НПАОП 0.00-4.03-04. Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці. [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-04#Text>

8. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці, затверджений. [Електронний ресурс]. URL: [Ndiopr.kiev.ua/uploads/pokaz.pdf](http://ndiopr.kiev.ua/uploads/pokaz.pdf)

9. НПАОП 0.00-4.12-05. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>

10. НПАОП 0.00-4.24-03. Положення про порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з роботами із шкідливими та важкими умовами праці, а також з роботами підвищеної небезпеки. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0014-95#Text>

11. НПАОП 0.00-4.12-2005. Перелік робіт з підвищеною небезпекою від 26.01.2005. [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0232-05#Text>

12. НПАОП 0.00-6.03.93. Порядок опрацювання та затвердження

власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві.
[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0020-94#Text>

Інформаційні ресурси

- 1 <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
- 2 <http://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.
- 3 Науково-виробничий журнал «охорона праці»,
<https://ohoronapraci.kiev.ua/>
- 4 Журнал «промислова безпека», <https://prombezpeka.business-guide.com.ua/products/unit?pid=199912>
- 5 Охорона праці та пожежна безпека – портал для професіоналів.
<https://oppb.com.ua/ru/>